

Brüssel, 13. juuli 2026
(OR. en)

11832/26

CONUN 132
ONU 46

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järelused, milles käsitletakse ELi prioriteete Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ÜRO Peaassamblee 81. istungjärgul (september 2026 – september 2027)

Delegatsioonidele edastatakse lisas 13. juulil 2026 toimunud nõukogu 4191. istungil heaks kiidetud nõukogu järelused, milles käsitletakse ELi prioriteete Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ÜRO Peaassamblee 81. istungjärgul (september 2026 – september 2027).

**Nõukogu järeldused, milles käsitletakse ELi prioriteete Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis
ÜRO Peaassamblee 81. istungjärgul (september 2026 – september 2027)**

1. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid usuvad kindlalt, et kõigi ühistes ja individuaalsetes huvides on tagada rahvusvahelise õiguse austamine ning kõigi riikide suverääne võrdsus ja territoriaalne terviklikkus, pühenduda vaidluste rahumeelsele lahendamisele ja investeerida rahvusvahelisse koostöösse.
2. Seistes silmitsi geopoliitilise survega, mida iseloomustab üldiste normide ja rahvusvahelise õiguse kasvav killustatus, vaidlustamine ja raske rikkumine, on EL jätkuvalt kindlalt pühendunud mitmepoolsele süsteemile, mis põhineb rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas rahvusvahelisel humanitaarõigusel ja rahvusvahelisel inimõigustealasel õigusel, ning ÜRO põhikirja üldistele eesmärkidele ja põhimõtetele ning reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale, mille keskmes on ÜRO, et tagada rahu ja julgeolek, inimõiguste austamine ja kestlik areng kõigi jaoks.
3. EL jääb etteaimatavaks ja usaldusväärseks partneriks ning jätkab koostööd nende partneritega, kes jagavad meie kindlat tahet kaitsta ja järgida rahvusvahelist õigust, sealhulgas kõigi riikide suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust, ning kes on pühendunud ühistele probleemidele ülemaailmsete lahenduste leidmisele, sealhulgas tulevikupakti ja selle lisade rakendamise kaudu.

4. Mitmepoolsus, mis põhineb rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas ÜRO põhikirjal ja inimõiguste üldisel austamisel, peab olema ülimuslik, et vältida võimupoliitilist maailma ja tugevama õigust. See on tähtis kollektiivne püüdlus, mis võimaldab ühiseid lahendusi, mida üheskoos luuakse, omatakse ja rakendatakse. Inimeste elule positiivse ja mõõdetava mõju saavutamine peab jääma tõhusa mitmepoolse tegevuse peamiseks võrdlusaluseks. Edendades dialoogi, usaldust, solidaarsust ja kollektiivset tegevust, aitab mitmepoolsus leevendada konfliktiriski ning käsitleda ülemaailmseid, piirkondlikke ja riiklikke probleeme ning nende vastastikust sõltuvust. Dünaamiliste mitmepoolsete institutsioonidega ning tõhusa ja tugevdatud mitmepoolsusega maailm on turvalisem ja jõukam kui ilma nendeta.
5. EL rõhutab ÜRO kriitilise tähtsusega ja kesket rolli suurte ülemaailmsete probleemide lahendamisel, eelkõige mis puudutab ohtusid rahule ja julgeolekule ning kriiside ja konfliktide tagajärgi ülemaailmsele toiduga ja veega kindlustatusele, energiale, finantssüsteemidele ja tarneahelatele, eelkõige kõige haavatavamate jaoks.
6. Muutuvas maailmas peab mitmepoolne süsteem jätkuvalt arenema. Seetõttu jääb ELi ja selle liikmesriikide üheks peamiseks prioriteediks edasi arendada, reformida ja tugevdada mitmepoolset süsteemi, mille keskmes on ÜRO, ning suurendada selle tõhusust ja kaasavust, samal ajal süvendades piirkondadevahelist koostööd ning tugevdades partnerlusi riikide ja piirkondlike organisatsioonidega, et tagada mitmepoolse süsteemi suurem representatiivsus ja tulemuslik toimimine kõigi jaoks.
7. EL jätkab koostööd partneritega ÜRO reformi edendamisel, eelkõige algatuse „UN80“ ja muude meetmete kaudu ning kooskõlas tulevikupaktis kokku lepitud püüdlustega. Need jõupingutused peaksid looma põhimõttekindla, tulemuslikuma, kulutõhusama ja reageerimisvõimelisema ÜRO, mis suudab tõhusalt saavutada tulemusi kolmes omavahel seotud sambas, milleks on rahu ja julgeolek, inimõigused ja kestlik areng.

8. ÜRO põhikirja üldiste eesmärkide ja põhimõtete järgimine koos ÜRO süsteemi ulatuslike reformidega on ainus viis, et rahumeelselt lahendada kriise, võidelda vaesuse ja ebavõrdsuse, sealhulgas soolise ebavõrdsuse ning mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vastu, edendada õigusriigi põhimõtte, demokraatia ja inimõiguste austamist ning kestlikku arengut kõigi jaoks, võtta tõhusaid kliimameetmeid, käsitleda esilekerkivaid probleeme ning seista vastu meie julgeolekut, heaolu ja jätkuvat kestlikku arengut ähvardavatele ohtudele.
9. EL ja selle liikmesriigid jätkavad poliitilist investeerimist ÜRO toimimisse ning näitavad üles kindlat ja järjepidevat pühendumust sellele, jäädes ühiselt selle suurimateks ja usaldusväärseimateks poliitilisteks ja rahalisteks toetajateks. EL ei näe seda mitte ainult kohustusena, vaid ka usaldusväärse koostöö margina, millega kaasneb kõigi liikmesriikide jaoks vastutus ning mille tulemuseks peaksid olema tasakaalustatud ametissenimetamised ja valimised ÜRO süsteemi juhtivatele ametikohtadele, mille jaoks EL jätkab kvalifitseeritud kandidaatide toetamist ja propageerimist.
10. Oleme sügavalt mures organisatsiooni jätkuvate likviidsuspiirangute pärast, millel on selle tegevusele tõsine mõju. ÜRO kestlik ja prognoositav rahastamine kõigi sammaste osas on selle volituste täitmiseks hädavajalik. Oleme jätkuvalt täielikult pühendunud konstruktiivsele, pragmaatilisele ja konsensusse vaimus tegutsemisele, et leida sellele kriisile püsivad lahendused ja toetada ÜRO süsteemi põhifunktsioonide täitmist. Seetõttu kordavad EL ja selle liikmesriigid, et kindlaksmääratud osamaksete maksmine ei ole vabatahtlik. See on hartast tulenev juriidiline kohustus. ELi liikmesriigid on jätkuvalt pühendunud oma kohustuslike rahaliste osamaksete täielikule ja õigeaegsele maksmisele.

11. ÜRO Peaassamblee 81. istungjärk tähistab ÜRO juhtkonna jaoks üleminekuperioodi.

Avaldame tunnustust ÜRO peasekretärile António Guterresile väsimatute jõupingutuste eest, mida ta on parema ja õiglasema maailma nimel teinud, propageerides rahu, kaitstes inimõigusi, edendades kestlikku arengut ja võideldes kliimamuutuste vastu. Uue peasekretäri valimine on eelseisvateks aastateks ÜRO suuna ja prioriteetide kujundamisel ja kindlaksmääramisel otsustava tähtsusega. EL ja selle liikmesriigid jätkavad valikuprotsessis aktiivset osalemist ja on valmis tegema uue peasekretäri algusest peale koostööd. Praegusel kriitilisel ajal vajab ÜRO peasekretäri, kes on kindlalt pühendunud ÜRO põhikirjale, et aidata ennetada ja lahendada konflikte, taastada usaldus, ületada lõhed, mobiliseerida kollektiivset tegevust, kiirendada ÜRO reforme ja saavutada käegakatsutavad tulemused, mis parandavad inimeste, eelkõige kõige enam abi vajavate inimeste elu.

12. Eeltoodut arvesse võttes juhindub ELi tegevus ÜROs eeloleval aastal järgmistest prioriteetidest:

I. Kaitsta ja arendada tõhusat, tulemuslikku ja kaasavat mitmepoolset süsteemi, mis põhineb kindlalt ÜRO põhikirjal ja rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas rahvusvahelisel humanitaarõigusel ja rahvusvahelisel inimõigustealasel õigusel

II. Edendada partnerlussuhete ja koalitsioonide kaudu reforme, et saavutada tulemuslik, kulutõhus ja reageerimisvõimeline ÜRO kõigi kolme samba osas

III. Tugevdada ÜRO rahu- ja julgeolekustruktuuri, mis põhineb ennetamisel ja rahu säilitamisel

IV. Edendada heaolu ja kestlikku arengut 2030. aastaks ja pärast seda

I. Kaitsta ja arendada tõhusat, tulemuslikku ja kaasavat mitmepoolset süsteemi, mis põhineb kindlalt ÜRO põhikirjal ja rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas rahvusvahelisel humanitaarõigusel ja rahvusvahelisel inimõigustealasel õigusel

13. EL ja selle liikmesriigid jätkavad tõhusa mitmepoolsuse ja **reeglitel põhineva rahvusvahelise korra**, mille keskmes on ÜRO, toetamist ning seisavad vastu katsetele seda kahjustada. Edendame, austame ja kaitseme **rahvusvahelist õigust**, sealhulgas rahvusvahelist humanitaarõigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust, mis on rahu ja julgeoleku kaitsmisel keskse tähtsusega, samal ajal rõhutades jätkuvalt vajadust tagada vastutusele võtmine rahvusvahelise õiguse rikkumiste eest. ÜRO põhikirjas sätestatud universaalsed põhimõtted, sealhulgas suveräänse võrdsuse ja territoriaalse terviklikkuse, poliitilise sõltumatuse ja enesemääramise põhimõtted, ei ole läbiräägitavad, neid ei saa ohtu seada ning neid tuleks järjepidevalt rakendada. Me aitame jätkuvalt kaasa rahvusvahelise õiguse arendamisele ja tõhusale rakendamisele.

14. EL kinnitab taas oma vankumatut pühendumust **inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte üldisele** austamisele, kaitsmisele ja järgimisele. Inimõigused, olgu need siis kodaniku-, kultuurilised, majanduslikud, poliitilised või sotsiaalsed õigused, on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud. Veelgi enam, rahu ja heaolu ning kestliku arengu eesmärkide saavutamine käivad käsikäes demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja kõigi inimõiguste austamisega. EL tugineb oma tegevuses ning sisendis/seisukohtades **nõukogu järeldustele ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2026. aastal**. EL tuletab meelde oma põhimõttelist vastuseisu surmanuhtlusele kõikidel juhtudel ja kõigil asjaoludel ning toetab kindlalt asjaomaseid ÜRO resolutsioone. EL edendab **võrdõiguslikkuse tegevuskava** ja rõhutab mittediskrimineerimise tähtsust kõigil mitmepoolsetel foorumitel, sealhulgas selleks, et saavutada sooline võrdõiguslikkus, edendada seda, et kõik naised ja tütarlapsed saaksid täielikult kasutada kõiki inimõigusi, ning edendada nende mõjuvõimu suurendamist ning täielikku, võrdset ja sisulist osalemist kõigis valdkondades, sealhulgas juhtivatel ametikohtadel, kooskõlas ELi rahvusvaheliste kohustustega. EL kinnitab taas oma kindlat pühendumust LGBTI-inimeste kõigi inimõiguste austamisele ja kaitsmisele ning nende õiguste täielikule ja võrdsele kasutamisele. EL jääb valvsaks katsete suhtes eemaldada, muuta või väärtõlgendada sõnastust, mis on seotud soolise võrdõiguslikkusega, naiste ja tütarlaste inimõiguste täielikku kasutamise ja nende mõjuvõimu suurendamisega ning seksuaalsel sättumusel ja soolisel identiteedil põhineva diskrimineerimisega. EL võitleb jätkuvalt lapse õiguste kaitsmise eest, seades esikohale laste kaitsmise igasuguse vägivalla eest, sealhulgas digikeskkonnas, ning edendab üldist juurdepääsu kvaliteetsele, kaasavale ja turvalisele haridusele ning laste vaesuse ja lastevahelise ebavõrdsuse vähendamist. EL jätkab ka tööd selle nimel, et parandada vanemaealiste inimeste puhul inimõiguste kaitset ja kasutamist ning nende heaolu. EL toetab ambitsioonikat ja ümberkujundavat lähenemisviisi soolise ebavõrdsuse, diskrimineerimise ning seksuaalse ja soolise vägivalla, sealhulgas tehnoloogiapõhise soolise vägivalla kõigi vormide algpõhjuste ja riskitegurite käsitlemiseks. EL kinnitab taas oma pühendumust võitlusele rassismi, rassilise diskrimineerimise, ksenofoobia ja sellega seotud sallimatuse vastu kogu maailmas.

15. ELil on jätkuvalt kohustus edendada, kaitsta ja järgida kõiki inimõigusi ning rakendada täies mahus ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ja nende läbivaatamiskonverentside tulemusi; samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt seksuaal- ja reproduktiivtervis ning -õigused. Seda silmas pidades kinnitab EL taas oma kindlat pühendumust edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgele kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalharidusele, ning tervishoiuteenustele.
16. EL toetab endiselt kindlalt tugevat ja tõhusat **ÜRO inimõiguste süsteemi**, sealhulgas nii ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (OHCHR) kui ka lepingu järelevalveorganite kriitilise tähtsusega tööd ja tegevust kõigis nende pädevusse kuuluvates temaatilistes ja riigipõhistes küsimustes, samuti UNESCO tööd, muu hulgas seoses väljendusvabaduse, sealhulgas sõltumatu meedia kaitsega, teabele juurdepääsuga ning ajakirjanike ja meediatöötajate turvalisusega. EL rõhutab, kui oluline on inimõiguste süstemaatiline süvalaiendamine kõikides ÜRO sammastes, tegevuskavades ja struktuurides. Sellega seoses toetab EL peasekretäri hiljuti loodud **inimõiguste tööühma**, et edendada kogu süsteemi hõlmavat koordineerimist ja tagada inimõiguste kindel süvalaiendamine kõikides ÜRO poliitikameetmetes ja tegevustes.
17. EL pöörab jätkuvalt erilist tähelepanu **inimõiguste samba** piisavale, prognoositavale, suuremale ja kestlikule rahastamisele, pidades silmas, et see on juba struktuurselt alarahastatud ja likviidsuskriisi poolt eriti mõjutatud. EL rõhutab, kui oluline on säilitada **tugev ja sõltumatu süsteem, mis hõlmab nii temaatilisi kui ka riigipõhiseid volitusi**. Käimasolev reformiprotsess annab võimaluse tugevdada inimõigustealaste volituste ja lepingu järelevalveorganite fookust, tõhusust ja mõju ning vähendada nende vahelist kattuvust.

18. EL on jätkuvalt pühendunud eesmärgile teha lõpp karistamatusele ning tagada **vastutusele võtmine** iga rahvusvahelise õiguse rikkumise eest. Sellega seoses kinnitab EL taas oma toetust **rahvusvahelisele kohtusüsteemile**, eelkõige Rahvusvahelise Kohtule, mis tähistab 2026. aastal oma 80. aastapäeva, tuletades meelde, et Rahvusvahelise Kohtu korraldused ja otsused on vaidluse pooltele siduvad. Samuti kinnitab EL taas oma vankumatut toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtule. Rahvusvahelise Kriminaalkohtu vastu suunatud rünnakutele ja välisele survele reageerides kordab EL oma kindlat pühendumust Rooma statuudi järgimisele ning Rahvusvahelise Kriminaalkohtu sõltumatuse ja terviklikkuse säilitamisele. EL mõistab jätkuvalt hukka selle kohtu, valitud ametnike, personali ja kohtuga koostööd tegevate isikute, sealhulgas kodanikuühiskonna esindajate vastu suunatud rünnakud või ähvardused. EL kutsub üles tühistama kõik Rahvusvahelise Kriminaalkohtu valitud ametnike vastu kehtestatud sanktsioonid.
19. EL tuletab meelde oma kindlat pühendumist ÜRO rolli toetamisele rahvusvahelise **humanitaarabi** koordineerimisel hädaolukordades vastavalt ÜRO Peaassamblee 1991. aasta resolutsioonile 46/182 ning humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna vastastikusele seosele. EL ja selle liikmesriigid, olles üheskoos **suurimad humanitaarabi andjad**, kes 2025. aastal andsid 40 % ülemaailmsest humanitaarabist, näitavad jätkuvalt üles tugevat pühendumust ÜRO finantsstabiilsusele ning humanitaarabi tõhusale, tegelikule ja põhimõttekindlale kohaletoimetamisele kõige haavatavamate jaoks.

II. Edendada partnerlussuhete ja koalitsioonide kaudu reforme, et saavutada tulemuslik, kulutõhus ja reageerimisvõimeline ÜRO kõigi kolme samba osas

20. EL jätkab partneritega koostööd, et edendada **terviklikke reforme kogu ÜRO süsteemis**, sealhulgas suurendada ÜRO süsteemi protsesside sidusust ja vastastikust täiendavust algatuse „UN80“ raames ja väljaspool seda, kooskõlas tulevikupaktis kokku lepitud püüdlustega. EL tervitab resolutsiooni A/RES/80/251 (mis käsitleb tõhusa ja tulemusliku ÜRO jaoks volituste andmist, rakendamist ja läbivaatamist) vastuvõtmist ning on pühendunud selle rakendamisele. EL on jätkuvalt pühendunud juba kokku lepitud reformidele, mis tuleks täielikult ellu viia. Need jõupingutused peaksid looma põhimõttekindla, tulemuslikuma, kulutõhusama ja reageerimisvõimelisema ÜRO, mis suudab tõhusalt saavutada tulemusi kolmes omavahel seotud sambas, milleks on rahu ja julgeolek, inimõigused ja kestlik areng. EL julgustab seega järgmist ÜRO peasekretäri aktiivselt osalema selle reformiprotsessi toetamises ja edendamises ambitsioonikal, kogu süsteemi hõlmaval viisil, võrdse otsusekindluse ja tasakaaluga kõigi kolme samba puhul. EL seab esikohale algatused, millel on kohapeal käegakatsutav mõju, kaitstes samal ajal ÜRO süsteemi normatiivset ja tegevusalast suutlikkust, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas.

21. Kooskõlas meie pühendumusega tulevikupakti rakendamisele toetab EL **ÜRO Julgeolekunõukogu** põhjalikku **reformi**, et muuta see tõhusamaks, kaasavamaks, läbipaistvamaks, demokraatlikumaks ja vastutustundlikumaks ning kajastada paremini tänapäeva tegelikku olukorda, tugevdades alaesindatud piirkondade häält. EL toetab Prantsusmaa ja Mehhiko algatust, mille eesmärk on piirata veto kasutamist jõhkrate massikuritegude puhul, ning vastutuse, järjekindluse ja läbipaistvuse tööühma (ACT) tegevusjuhendit, milles käsitletakse julgeolekunõukogu meetmeid genotsiidi, inimsusvastaste kuritegude ja suurte sõjakuritegude vastu. Lisaks toetab EL ÜRO põhikirja artikli 27 lõike 3 täielikku rakendamist.

22. EL toetab jätkuvalt **humanitaarabisüsteemi ümberkorraldamist**, mida tugevdatakse algatuse „UN80“ kaudu ja OCHA juhtimisel, keskendudes kestliku, tervikliku ja kaasava visiooni väljatöötamisele ja rakendamisele kohalikul tasandil juhitava, rahvusvaheliselt kaitstud ja ülemaailmselt toetatava humanitaarökosüsteemi jaoks, mis kasutab ära ÜRO üksuste, Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise ning kohalike ja rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide ainulaadseid väärtusi, erivolitusi ja kohustusi.
23. EL toetab jätkuvalt **ÜRO arengusüsteemi reformiprotsessi**, mida tugevdatakse algatuse „UN80“ kaudu, keskendudes mõjusamale ja tõhusamale teenuste osutamisele riigi tasandil. EL innustab struktuure jätkuvalt konsolideerima ja ratsionaliseerima, säilitades samal ajal kriitilise tähtsusega volitused, eelkõige need, mis puudutavad soolist võrdsuslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist.
24. Tugevam, tõhusam ja suuremate volitustega **kohalike koordinaatorite süsteem** on selle reformi üks põhielemente, mis aitab kaasa sidusamale ja tõhusamale ELi ja ÜRO koostööle riikide tasandil. Kohalikud koordinaatorid vajavad oma täieliku potentsiaali ärakasutamiseks ja tulemuste saavutamiseks suuremat poliitilist toetust ÜRO liikmesriikidelt. Võttes arvesse, et valdavalt täidetakse korraga kahte või kolme funktsiooni, on humanitaarabi koordinaatorite sõltumatuse, neutraalsuse ja erapooletuse tagamine ning algatuse „UN80“, humanitaarabisüsteemi ümberkorraldamise ja ÜRO arengusüsteemi reformi vahelise sidususe toetamine äärmiselt olulised, et tagada tõhusus ja ÜRO kui terviku tegevus, eelkõige konfliktide ja ebakindlate olukordade puhul. Üheskoos teeme koostööd partnerriikidega ja teiste rahastajatega, et tagada ühtse ÜRO lähenemisviisi laialdane kasutuselevõtt riigi tasandil kõigi asjaosaliste poolt.
25. EL on jätkuvalt pühendunud **rahvusvahelise finantsstruktuuri** tugevdamisele, sealhulgas kooskõlas neljanda rahvusvahelise arengu rahastamise konverentsi lõppdokumendiga (Compromiso de Sevilla).

26. **Endiselt on väga oluline** tugevdada veelgi partnerlust ÜROga **põhimõttekindla, vajaduspõhise ja inimkeskse humanitaartegevuse säilitamisel**. EL toetab algatuse „UN80“ uue humanitaarkokkuleppe raames kavandatavaid meetmeid ja innustab ÜROd nende rakendamisega kiiresti edasi liikuma. Samuti rõhutame humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna vahelise seose tähtsust. Peame tervitatavaks ka ÜRO pühendumust ülemaailmsete tarneahelate integreerimisele ning jõupingutusi andmealase ühistegevuse hoogustamiseks humanitaarandmeid käsitleva koostöö kaudu.
27. EL jätkab mitmekesise ja sõltumatu **kodanikuühiskonna** aktiivset toetamist, edendamist ja võimestamist, soodustades sisulist osalemist mitmepoolsetes protsessides. EL kutsub üles tegema kogu ÜRO süsteemis suuremaid jõupingutusi, et austada, kaitsta ja edendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi, ennetada ja käsitleda ÜROga koostööd tegevate isikute ja rühmade hirmutamist ja survestamist, tagada vastutusele võtmine ning pakkuda vägivalla ohvritele ja üleelanutele tõhusat kaitset. Tuleb tagada nende juurdepääs mitmepoolsetele foorumitele.

III. Tugevdada ÜRO rahu- ja julgeolekustruktuuri, mis põhineb ennetamisel ja rahu säilitamisel

28. Pidades silmas kasvavaid ja mitmekesiseid ohte rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule, ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õiguse laiaulatuslikke rikkumisi, sealhulgas agressiooniakte ning riikide territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse rikkumist, on EL jätkuvalt pühendunud **konfliktide ennetamisele ning õiglase ja püsiva rahu ja stabiilsuse kaitsmisele ja taastamisele rahvusvahelise õiguse alusel**.

29. EL mõistab jätkuvalt hukka Venemaa põhjendamatu ja ebaseadusliku täiemahulise Ukraina-vastase agressioonisõja ning rünnakud tsiviilelanikkonna ja elutähtsa taristu vastu ning tunnustab Ukraina võõrandamatut õigust enesekaitsele kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 51. EL **toetab** jätkuvalt vankumatult **Ukraina** suveräänsust, sõltumatust ja territoriaalset terviklikkust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning jätkab Ukraina toetamist nii kaua kui vaja, sealhulgas taastamisel ja ülesehitamisel, tehes samal ajal tööd selle nimel, et tagada täielik vastutusele võtmine Venemaa agressioonisõjast tulenevate rahvusvaheliste kuritegude ning inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste eest, sealhulgas Ukraina-vastaste agressioonikuritegude erikohtu ja Ukraina kahjunõuete rahvusvahelise komisjoni kaudu. Kooskõlas ÜRO Peaassamblee resolutsioonidega toetab EL jõupingutusi täieliku, viivitamatu ja tingimusteta relvarahu ning kõikehõlmava, õiglase ja püsiva rahu saavutamiseks kooskõlas ÜRO põhikirja ja rahvusvahelise õigusega, tervitab käimasolevaid diplomaatilisi jõupingutusi sõja lõpetamiseks ning toetab jätkuvalt Ukrainat läbirääkimistel ja jõupingutustes tagada ebaseaduslikult väljasaadetud või sunniviisiliselt ümber asustatud Ukraina laste tagasipöördumine.
30. EL tervitab USA ja Iraani vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumit ja järgnenud läbirääkimisi, mis annavad võimaluse piirkondliku stabiilsuse saavutamiseks. Rõhutame, kui oluline on leida läbirääkimiste teel pikaajaline lahendus kõigile lahendamata küsimustele kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO põhikirja ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõigustealase õigusega. EL jätkab tihedas koostöös partneritega osalemist diplomaatilistes jõupingutustes ning on valmis toetama kokkuleppe rakendamist. Iraanil ei tohi kunagi lubada omandada tuumarelva ja ta peab tagasi pöörduma täieliku koostöö juurde Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuriga. EL toonitab samuti vajadust austada meresõiduvabadust ja meresõidu turvalisust kooskõlas rahvusvahelise õiguse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooniga. EL kordab, et diplomaatia on ainus tee püsiva rahu ja stabiilsuse saavutamiseks Lähis-Idas.

31. Olukord **Gazas ja Jordani Läänekaldal, sealhulgas Ida-Jeruusalemmas**, on endiselt väga murettekitav. EL kinnitab taas oma pühendumust rahvusvahelisele õigusele, sealhulgas rahvusvahelisele humanitaarõigusele ja rahvusvahelisele inimõigustealasele õigusele, ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2803 rakendamisele ning kõikehõlmavale, õiglasele ja püsivale rahule, mis põhineb kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse rakendamisel, mille puhul Iisrael ja Palestiina elavad rahulikult kõrvuti kindlates ja tunnustatud piirides. EL jätkab tööd Gaza konflikti lõpetamise ulatusliku kava rakendamisel kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2803 ning kutsub üles Hamasi ja teiste valitsusväliste relvastatud rühmituste püsivale desarmeerimisele, Iisraeli vägede täielikule väljaviimisele Gazast ning rahvusvaheliste stabiliseerimisjõudude lähetamisele kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 2803. EL mõistab hukka Iisraeli vastu suunatud terrorirünnakud. Euroopa Liit jätkab Palestiina omavalitsuse, sealhulgas tema reformikava toetamist, et Palestiina omavalitsus saaks püsikindlalt taastada tegeliku kontrolli Gaza üle. EL kutsub Iisraeli tungivalt üles täitma kõiki oma rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas rahvusvahelisest humanitaarõigusest tulenevaid kohustusi. EL kutsub jätkuvalt üles tagama humanitaarabi viivitamatu ja takistamatu juurdepääsu Gazale, järgides täielikult rahvusvahelist õigust. EL tuletab meelde vajadust täielikult rakendada Rahvusvahelise Kohtu korraldusi, mis on õiguslikult siduvad, ning võtab teadmiseks selle nõuandvad arvamused. EL väljendab muret surmanuhtlust käsitleva seaduse heakskiitmise pärast Iisraeli parlamendi poolt ja selle *de facto* diskrimineeriva iseloomu pärast, kutsub üles seda viivitamata kehtetuks tunnistama ning kutsub üles lõpetama kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse elujõulisust kahjustava tegevuse, sealhulgas asunduste laiendamine, asunike vägivald ning ähvardamine sundrände ja annekteerimisega. EL rõhutab UNRWA olulist rolli humanitaarabi andmisel ning Iisraeli konstruktiivse koostöö tähtsust ÜRO ja selle asutustega.

32. EL jätkab püsiva tähelepanu pööramist konfliktidele ning **inimõiguste rikkumistele ja kuritarvitustele maailmas**, rõhutades, kui oluline on konfliktide rahumeelne lahendamine, tsiviilisikute, eelkõige naiste, laste, puuetega ja haavatavas olukorras olevate isikute ning tsiviilelanikkonna ellujäämiseks hädavajalike esemete kaitsmine, rahvusvahelise õiguse, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õiguse austamine, vastutus ning humanitaarruumi säilitamine. EL toetab jätkuvalt konfliktide ennetamist, rahu kindlustamist, stabiliseerimist, riikide ülesehitamist, demokraatiala üleminekut ja humanitaaralaseid jõupingutusi, samuti ÜRO juhitavaid ning rahvusvahelisi ja piirkondlikke algatusi, mille eesmärk on edendada rahu, julgeolekut ja kestlikku arengut. Erilist tähelepanu pööratakse jätkuvalt olukorrale Liibanonis, Sudaanis, Somaalias, Süürias, Liibüas, Sahelis, Kongo Demokraatlikus Vabariigis, Haitis, Afganistanis ja Myanmaris.
33. EL on jätkuvalt täielikult pühendunud ülemaailmsete rahu ja julgeolekuga seotud probleemide lahendamisele, keskendudes konfliktide ennetamisele, vahendamisele, rahu kindlustamisele, kriisiohjele ja mitmepoolsuse toetamisele kooskõlas ÜRO põhikirjaga, ning jätkab sel eesmärgil koostööd ÜROga vastavalt **ELi ja ÜRO rahu- ja julgeolekualasele strateegilisele partnerlusele ja selle ühistele prioriteetidele aastateks 2025–2028** ning hiljuti loodud ELi ja ÜRO strateegilisele komiteele.
34. Tuletame meelde **ÜRO Julgeolekunõukogu** kohustusi, **mis peaks ülemaailmses rahu ja julgeoleku struktuuris jääma keskseks ja asendamatuks**. Tunnustades ÜRO Peaassamblee tööd rahvusvahelise rahu ja julgeolekuga seotud küsimustes, rõhutame vajadust tugevdada ÜRO Peaassamblee rolli ja panust ennetamise, poliitilise mobiliseerimise ja kõnealuse valdkonna normide kehtestamise foorumina, sealhulgas korrapärasema ja struktureerituma suhtluse kaudu ÜRO Julgeolekunõukogu ja rahuloomekomisjoniga.

35. **ÜRO rahuoperatsioonid** on jätkuvalt oluline mitmepoolne vahend rahvusvahelist rahu ja julgeolekut ähvardavate ohtudega tegelemiseks. Seoses ÜRO peasekretäri ülevaatega, mis käsitleb ÜRO rahuoperatsioonide kõigi vormide tulevikku, kutsub EL üles võtma meetmeid, et toetada rahuvalvet ja rahuloomet, kaitsta elusid ja vältida mõjutatud piirkondades julgeolekuvaakumit, sealhulgas ÜRO peasekretäri tugevama ja põhimõttelise koostöö kaudu ÜRO peasekretäri heade teenete missioonide puhul, et tagada realistlikud ja kohapealsetele tingimustele kohandatud volitused. EL mõistab kindlalt hukka rahuvalvajate ja ÜRO rahuoperatsioonide rajatiste vastu suunatud rünnakud. ÜRO rahuvalvajate turvalisus ja julgeolek tuleb tagada ning rahuvalvajate vastu suunatud rünnakutega peab kaasnema vastutus.
36. EL rõhutab, kui oluline on püsiv poliitiline toetus **ÜRO rahuvalveoperatsioonidele** ning nende piisav, kestlik ja prognoositav rahastamine, sealhulgas rahalise toetuse täieliku ja õigeaegse väljamaksmise ning tõhustatud piirkondliku koostöö kaudu. Sellega seoses kordab EL oma toetust ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2719 rakendamisele. EL toetab ÜRO Julgeolekunõukogu volitusega missioone ning pühendub ELi ja ÜRO operatsioonide vahelisele tõhusale koostööle, et edendada rahupüüdlusi, tagada inimõiguste täielik järgimine ja luua sünergiaid. Seda silmas pidades peaksid kõik riigid nõuetekohaselt täitma oma asjaomaseid rahalisi kohustusi.

37. EL teeb otsustavalt ÜROga koostööd **rahu tagamisel ja säilitamisel**, sealhulgas ELi ja ÜRO strateegilise konfliktiennetust ja rahuvahendamist käsitleva dialoogi kaudu ning aktiivselt osaledes rahukindlustamisstruktuuri kahe 2025. aasta resolutsiooni tulemuste rakendamises. EL toetab jõupingutusi, et töötada välja riiklikult juhitud alt-üles-lähenemisviis **konfliktiennetusele** vastavalt riiklikele ennetusstrateegiatele. EL toetab **ÜRO rahuloomekomisjoni** rolli ja töömeetodite tugevdamist, muu hulgas seoses selle komisjoni nõuandva, kokkukutsuva ja tervet ÜRO süsteemi ühendava rolliga, ning selle soolise võrdõiguslikkuse strateegia ning noori ja rahutagamist käsitleva strateegilise tegevuskava rakendamist, samuti **ÜRO rahuloomefondi** piisavat, prognoositavat ja kestlikku rahastamist. EL tunnistab olulist rolli, mida etendab tõhus, vastutustundlik ja kaasav julgeolekusektori reform ja juhtimine. EL kinnitab taas, et praeguses geopoliitilises kontekstis ja muutavas julgeolekukeskkonnas on endiselt väga oluline **naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskavas** võetud kohustuste, sealhulgas konfliktiolukorra seksuaalse vägivallaga seotud kohustuste täielik täitmine. EL kordab oma üleskutset tugevdada naiste ja tütarlaste täielikku, võrdset ja sisulist osalemist ja juhtrolli konfliktide ennetamisel ja lahendamisel kogu konfliktitsükli jooksul.
38. EL teeb ÜROga koostööd, et integreerida kliimajulgeoleku riskid asjakohastesse poliitikavaldkondadesse ja meetmetesse, ning rõhutab vajadust tegelda **kliima, rahu ja julgeoleku** vaheliste seostega. Samuti edendab EL **noorte, rahu ja julgeoleku tegevuskava** ning **relvakonfliktidest mõjutatud laste tegevuskava** rakendamist.

39. Endiselt on oluline kaitsta **humanitaarruumi**, võimaldada ja hõlbustada abivajajatele kiiret ja takistamatut, turvalist ja järjepidevat juurdepääsu humanitaarabile, sealhulgas tõhusama humanitaardiplomaatia kaudu, ning tagada humanitaartöötajate kaitse. EL rõhutab vajadust järgida kõigis konfliktides rahvusvahelist humanitaarõigust ja tagada tsiviilisikute kaitsmine. EL tugevdab veelgi oma humanitaardiplomaatia tõhusust, võimendades humanitaar-, poliitilisi, majanduslikke, julgeoleku- või diplomaatilisi vahendeid, pühendudes samal ajal selliste humanitaarpõhimõtete järgimisele nagu erapooletus, neutraalsus, sõltumatus ja inimlikkus, samuti rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õiguse järgimisele. EL tervitab Rahvusvahelise Punase Risti Komitee ülemaailmset algatust tugevdada poliitilist pühendumust rahvusvahelisele humanitaarõigusele, ning innustab kõiki liikmesriike algatusega ühinema ja selles aktiivselt osalema, et tagada selle tulemustele laialdane poliitiline toetus.
40. EL kinnitab taas oma vankumatut pühendumust rahvusvahelisele õigusele, sealhulgas mereõigusele ja **meresõiduvabadusele**, ning toetab neid mitmesuguste meresõidu turvalisust tugevdavate vahendite kaudu, nagu ELi ÜJKP missioonid ja operatsioonid, sealhulgas **operatsioonid ASPIDES, ATALANTA ja IRINI**. ÜRO mereõiguse konventsioon (UNCLOS) jääb ookeane ja meresid reguleeriva õiguskorra nurgakiviks.
41. Pidades silmas laienenud julgeolekuohte, toetab EL rahvusvahelist koostööd, et võidelda tõhusalt **rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse** kõigi vormide (sealhulgas uimastikaubandus, korruptsioon, inimkaubandus, rändajate smugeldamine ja ebaseaduslik tulirelvakaubandus, keskkonda mõjutavad kuriteod ning terrorism ja vägivaldne äärmuslus) vastu, seades keskele kohale ohvrite õigused.

42. Vastuseks üha erinevamatele julgeolekuohtudele teeb EL tööd, et võidelda **hübriidtegevusest, küberrünnetest ning uutest ja kujunemisjärgus tehnoloogiatest** tulenevate muude ohtude vastu, sealhulgas tehes ÜROga koostööd, et tugevdada vastupanuvõimet desinformatsioonile ning edendada õigusriigi põhimõtte ja rahvusvahelise õiguse, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse austamist. **Teabe terviklus on ülemaailmne avalik hüve**, mida tuleks kaitsta. Selle kaitsmine mitut sidusrühma hõlmava ja kaasava ülemaailmse digitaalse juhtimise kaudu, mis edendab väljendusvabadust ning õigust pääseda juurde asjakohasele, usaldusväärsele ja täpsele teabele, nõuab ülemaailmset reageerimist, sealhulgas jõupingutusi võitlemiseks välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastu. EL jätkab konstruktiivset, avatud ja kaasavat osalemist mitmepoolsetes raamistikes, sealhulgas ÜRO ülemaailmses IKT turvalisuse mehhanismis, et edendada riikide vastutustundlikku käitumist küberruumis ja parandada rahvusvahelist julgeolekut.
43. EL on jätkuvalt täielikult pühendunud ülemaailmse massihävitusrelvade leviku tõkestamise, desarmeerimise ja relvastuskontrolli struktuuri kaitsmisele ja tugevdamisele, mille keskmes on ÜRO. Seetõttu jätkab EL koostöö tugevdamist ÜROga, et vähendada relvade ja laskemoona põhjustatud inimkaotusi. EL on jätkuvalt pühendunud sellele, et ülemaailmselt kohaldada ja täielikult rakendada tuumarelva leviku tõkestamise lepingut kui ülemaailmse tuumarelva leviku tõkestamise režiimi nurgakivi, tuumadesarmeerimise saavutamise põhialust ning olulist elementi tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise arendamisel. EL kutsub jätkuvalt üles jõustama tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) ning viivitamatult alustama ja kiirelt lõpule viima lõhustuvate materjalide tootmise keelustamise lepingu (FMCT) üle peetavad läbirääkimised. EL toetab Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) tööd, mis on jätkuvalt ülemaailmsete tuumarelva leviku tõkestamise alaste jõupingutuste oluline tugisammas. EL **reageerib massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levikust tulenevatele püsivatele ohtudele** ning talle valmistab jätkuvalt muret tuumarelvade ja nende kandesüsteemide arsenalil laiendamine eelkõige Venemaal ja Hiinas, uute relvasüsteemide väljatöötamine ning Venemaa tuumaahvardused. EL jätkab ka edaspidi keemia- ja bioloogiliste relvade arendamise, tootmise, omandamise, varumise või kasutamise vastaste mitmepoolsete vahendite edendamist ja tugevdamist.

44. EL toetab läbipaistvust, usalduse suurendamise meetmeid ja tõhusat kontrolli, et võidelda tavarelvade ebaseadusliku üleandmise ja destabiliseeriva hankimise vastu, keskendudes väike- ja kergrelvade kõrvalesuunamise ennetamisele, ning toetab osalisriikide poolset kobarlahingumooni konventsiooni ja jalaväevastaste miinide keelustamise konventsiooni tegevuskavade rakendamist. EL toetab ÜRO desarmeerimismehhanismi ajakohastamist ja tugevdamist, et tegelda praeguste ohtudega, sealhulgas ÜRO desarmeerimiskomisjoni ja desarmeerimiskonverentsi taaselustamist. Enne teatavate tavarelvade kasutamist käsitleva konventsiooni (CCW) 2026. aasta novembris toimuvat läbivaatamiskonverentsi jätkab EL tööd läbirääkimisteks autonoomseid surmavaid relvasüsteeme käsitleva instrumendi üle, ilma et see piiraks selle instrumendi olemust ja muid võimalikke CCW raames võetavaid meetmeid. EL käsitleb ka tehisintellekti vastutustundlikku kasutamist sõjalises valdkonnas ja edendab selles valdkonnas usaldust suurendavaid meetmeid.
45. EL ja selle liikmesriigid on pühendunud ohutu, turvalise, stabiilse ja kestliku kosmosekeskkonna säilitamisele. EL ja selle liikmesriigid toetavad 1967. aasta avakosmoselepingu ülemaailmset kohaldamist ja täielikku järgimist ning edendavad **avakosmose** võrdsetel ja vastastikku vastuvõetavatel alustel rahumeelset kasutamist kõigi poolt nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade eluajal. EL ja selle liikmesriigid on jätkuvalt pühendunud võidurelvastumise ennetamisele avakosmoses (PAROS) kõigis selle aspektides. EL toetab neljanda ÜRO avakosmose uurimise ja rahuotstarbelise kasutamise konverentsi (UNISPACE IV) korraldamist 2027. aastal Viinis.

IV. Edendada heaolu ja kestlikku arengut 2030. aastaks ja pärast seda

46. EL ja selle liikmesriigid toetavad täielikult **kiirendatud meetmeid, et saavutada kestliku arengu tegevuskava 2030** ja kestliku arengu eesmärgid tervikuna 2030. aastaks ja pärast seda terviklikul ja kaasaval viisil ning kooskõlas tulevikupaktiga. Kestliku arengu eesmärkide rahastamise puudujäägi kõrvaldamiseks on endiselt oluline rakendada 2025. aasta juunis neljandal rahvusvahelisel arengu rahastamise konverentsil vastu võetud 2025. aasta Sevilla tegevuskava, mis tugineb 2015. aasta Addis Abeba tegevuskavale. EL tunnistab kestliku arengu eesmärkide universaalsust, lõimitust ja jagamatust ning kestliku arengu eesmärkide lokaliseerimise tähtsust. EL tunnistab, et oluline on tegeleda mitmemõõtmeliste haavatavuste ja ebavõrdsustega, ning on valmis kaaluma sisemajanduse koguproduktist kaugemale minevate täiendavate edu mõõtmise vahendite kasutamist, et täiendada olemasolevaid poliitikameetmeid ja tavasid. EL jätkab kestliku arengu suhtes inimõigustepõhise lähenemisviisi kohaldamist, sealhulgas vaesuse ja ebavõrdsuse algpõhjuseid käsitlevate ümberkujundavate lähenemisviiside kaudu, ning kordab, et mittediskrimineerimine, kaasamine ja kõikide inimõiguste täielik teostamine on kestliku arengu tegevuskava 2030 aluspõhimõte, kooskõlas kohustusega mitte kedagi kõrvale jätta. EL jätkab sooteadlike ja kaasavate rahastamisviiside edendamist. Tehes koostööd, rõhutab EL kaasava arengu mudeleid, mis võimestavad kohalikke kogukondi ja tagavad majanduskasvust saadava kasu õiglase jaotumise. EL edendab narratiivi, mis rõhutab humanitaar-, rahu- ja arengualaste jõupingutuste ning inimõiguste vahelisi seoseid, ning peaks seisma vastu isoleeritud arengukäsitustele.
47. Olles maailma suurim **ametliku arenguabi andja**, kelle antava arenguabi suurenenud osakaal moodustas 2025. aastal ligi 50% kogu ametlikust arenguabist, rõhutavad EL ja selle liikmesriigid oma kesket rolli kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamise rahastamisel.

48. EL ja selle liikmesriigid kutsuvad üles töötama välja innovaatilisi mehhanisme, et aidata vähendada ülemaailmset investeerimispuudujääki ja edendada kestliku arengu tegevuskava 2030 rahastamist. See hõlmab avaliku ja erasektori partnerlusi ning tihedat koostööd erasektoriga, et toetada kestliku arengu eesmäärke kooskõlas strateegia „Global Gateway“ eesmärgiga hoogustada erasektori investeeringuid ning edendada võrdseid ja vastastikku kasulikke partnerlusi, eelkõige rahvusvaheliste finantsasutuste ja mitmepoolsete arengupankadega. Selliste algatuste kaudu nagu **Global Gateway** aitab EL edendada kestlikku arengut. Strateegiat „Global Gateway“, mis võimaldab ELil ühtlasi sidusamalt reageerida ülemaailmsetele väljakutsetele kestlikku, vastupidavasse ja kvaliteetsesse taristusse tehtavate ümberkujundavate investeeringute kaudu, rakendatakse Euroopa tiimi lähenemisviisi alusel ning kooskõlas ELi ja partnerriikide vastastikuste huvidega. Global Gateway eesmärk on luua digi-, kliima- ja energeetika- ning transpordisektoris arukaid, puhtaid ja turvalisi ühendusi ning tugevdada tervishoiu-, haridus- ja teadussüsteeme kogu maailmas ühistel prioriteetidel põhineva tervikliku 360 kraadi lähenemise abil. Erainvesteeringute kaasamiseks tehtavad jõupingutused peaksid olema jätkuvalt kooskõlas riiklikult kindlaks määratud kestliku arengu prioriteetidega ning aitama vähendada ebavõrdsust ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.
49. EL on pühendunud väikestele arenevatele saareriikidele suunatud Antigua ja Barbuda tegevuskava (ABAS) täielikule, õigeaegsele ja tulemuslikule rakendamisele ning merepiirita arenguriike käsitlevale Awaza tegevuskavale tugevdatud partnerluste kaudu ning kutsub üles integreerima ABASi/Awaza tegevuskava rakendamist ÜRO eri üksuste strateegilistesse plaanidesse ja töökavadesse kooskõlas nende volitustega. EL hakkab vähim arenenud riike käsitleva Doha tegevusprogrammi (2022–2031) vahekokkuvõtte tegemise protsessis aktiivselt osalema.

50. EL on kindlalt pühendunud ülemaailmse, kättesaadava, kaasava ja sisuka **digipöörde** edendamisele **kogu maailmas**, tuginedes inimkesksele ja inimõigustel põhinevale lähenemisviisile, ning tagab nii ÜRO üleilmse digikokkuleppe kui ka WSIS+ 20 läbivaatamise lõppdokumendi õigeaegse ja ambitsioonika rakendamise, töötades selle nimel, et ületada kõik digilõhed tõhusa mitmepoolse süsteemi abil. Oleme tehisintellekti käsitleva sõltumatu rahvusvahelise teaduskomisjoni ja tehisintellekti juhtimist käsitleva ülemaailmse dialoogi kindlad toetajad, sest need võivad hõlbustada tehisintellekti ja tehisintellekti juhtimise üle peetavaid laiapõhjalisi ja paljusid sidusrühmi hõlmavaid ülemaailmseid arutelusid. Maksimaalse mõju tagamiseks on oluline tagada eksperdirühma sõltumatus ja tehisintellekti juhtimist käsitleva ülemaailmse dialoogi paljusid sidusrühmi hõlmav olemus.
51. Jätkuvalt on võtmetähtsusega **edendada ülemaailmset toiduga kindlustatust ja toitumisalast kindlustatust** kestlike ja vastupidavate toidusüsteemide kaudu, mis tagavad kõigile täisväärtusliku ja taskukohase toidu. Ülemaailmse toidusüsteemi puhul esinevad märkimisväärsed väljakutsed, muu hulgas konfliktid, kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja keskkonnaseisundi halvenemine. EL edendab mitut valdkonda ja sidusrühma hõlmavat strateegiat ning integreeritud ja sidusat lähenemisviisi, mis põhinevad tihedal koostööl partneritega, avatud, prognoositaval, läbipaistval ja õiglasel kaubandusel kooskõlas WTO eeskirjadega ning humanitaar-, arengu- ja rahuvaldkonna seotusel põhineval lähenemisviisil ennetamisele ja reageerimisele. EL ja selle liikmesriigid kinnitavad veel kord, et toetavad kindlalt ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) tööd piirkondliku koostöö, kestliku arengu ja reeglitel põhineva majandusintegratsiooni edendamisel, sealhulgas UNECE õigusaktide ja standardite kaudu.

52. EL on jätkuvalt usaldusväärne, prognoositav ja pühendunud partner **ülemaailmses tervishoius**, tehes koostööd teiste osalejatega riiklikul, piirkondlikul ja mitmepoolsel tasandil, et tugevdada kollektiivset tervishoiualast vastupanuvõimet ja edendada üldist tervisekindlustust esmatähtsatele tervishoiuteenustele võrdse juurdepääsu tagamiseks. Tuginedes oma kogemustele tervishoiusüsteemi tugevdamisel ja kriiside koordineerimisel, toetab EL üleminekut tervishoiualasele suveräänsusele, edendades riikide suuremat isevastutust, tugevamat ennetus-, valmisoleku- ja reageerimissuutlikkust ning paremini ühendatud ja koordineeritud piirkondlikke ja ülemaailmseid tervishoiuvõrgustikke, mille keskmes on WHO, vältides samas dubleerimist ja killustumist. EL toetab WHO hallatavat ülemaailmse terviseturbe struktuuri reformi ning jätkab samal ajal tööd, et viia läbirääkimised WHO pandeemiaid käsitleva raamkonventsiooni patogeenidele juurdepääsust saadava tulu jagamise süsteemi (PABS) käsitleva lisa üle lõpule järgmiseks maailma terviseassamblee (WHA) istungjärguks, mis omakorda võimaldab avada pandeemiaid käsitleva raamkonventsiooni allkirjastamiseks ja ratifitseerimiseks.
53. Mis puudutab **sotsiaalarengut** ja vaesuse kaotamist, on EL pühendunud 2025. aasta novembris toimunud ülemaailmsel sotsiaaltippkohtumisel vastu võetud Doha deklaratsiooni rakendamisele. See poliitiline deklaratsioon, mis põhineb Sevilla tegevuskaval, võib olla aluseks uuendatud ülemaailmsele ühiskondlikule leppele, mis põhineb solidaarsusel, rahvusvahelisel koostööl, inimõigustel ja töötajate õigustel. EL toetab ülemaailmset sotsiaalse õigluse koalitsiooni, et tagada tõhusad järelmeetmed ning teha koostööd sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga sotsiaalse õigluse nelja samba elluviimiseks. EL kinnitab taas kaasava sotsiaalpoliitika, üldiste sotsiaalkaitstesüsteemide ja sotsiaalsesse ühtekuuluvusse investeerimise tähtsust, kuna need on kestliku arengu, vaesuse kaotamise ja ebavõrdsuse vähendamise peamised edasiviivad jõud. Sellega seoses toetab EL suuremat investeerimist sotsiaalkaitse ja sotsiaalteenustesse, sealhulgas jõupingutusi, mida tehakse rahvusvaheliselt kokku lepitud sotsiaalarengu eesmärkide järkjärguliseks saavutamiseks.

54. **Planeedi kolmikkriis**, mis hõlmab kliimamuutusi, bioloogilise mitmekesisuse vähenemist ja reostust, on inimkonda ähvardav ülemaailmne oht, mis nõuab ülemaailmset tegutsemist. EL on jätkuvalt kindlalt pühendunud mitmepoolsete keskkonnalepingute, sealhulgas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni, Pariisi kokkuleppe, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, Kunmingi-Montréali üleilmse elurikkuse raamistiku, kestliku arengu eesmärkide ja kestliku arengu tegevuskava 2030 ning ÜRO kõrbestumise tõkestamise konventsiooni täitmisele, ja kutsub kõiki partnereid üles tegema sama. Sellega seoses jätkab EL ka kõigi asjaomaste valitsusväliste sidusrühmade, näiteks kohalike kogukondade, naiste, põlisrahvaste ja keskkonnaalaste inimõiguste kaitsjate toetamist ja nendega koostöö tegemist.
55. EL kordab, kui oluline on ühine arusaam, et **kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine**, sealhulgas reostus ja elurikkuse vähenemine, on eksistentsiaalne oht, mis süvendab julgeolekuprobleeme, suurendades ebastabiilsust ja põhjustades konflikte, õhutades organiseeritud kuritegevust, sealhulgas keskkonda mõjutavaid kuritegusid, ja mõjutades rahvatervist ning toidu ja veega kindlustatust, eeskätt kõige haavatavamate inimeste jaoks. Jätkuvalt on väga oluline tegeleda kliima ja julgeoleku vahelise seosega, pidades silmas keskkonda, kliimat ja vett, ning maailmamere, elurikkuse ja kliima vahelise seosega. EL osaleb aktiivselt aruteludes, et edendada inimõigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale. Kooskõlas ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 43/53, mis käsitleb ülemaailmse kliima kaitsmist praeguste ja tulevaste inimpõlvade jaoks, peab EL väga tähtsaks esimest ÜRO Peaassamblee deklaratsiooni merevee taseme tõusu kohta.

56. EL rõhutab, kui oluline on edendada ülemaailmseid kliimameetmeid, rakendades tulemuslikult **ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkulepet eesmärgiga hoida 1,5 °C eesmärk saavutatavana**. Sellega seoses märgib EL murega, et paljud Pariisi kokkuleppe osalised ei ole veel esitanud uut riiklikult kindlaksmääratud panust, ning julgustab neid seda kiiremas korras tegema. Mitmepoolne kliimaprotsess peaks kajastama kõigi osaliste ja sidusrühmade, sealhulgas tulevaste põlvkondade ja kliimamuutuste kahjuliku mõju suhtes kõige haavatavamate seisukohti ja huve. Teaduslik terviklus, läbipaistvus ning usaldusväärsed andmed ja teave on usaldusväärsuse ja tõhusate kliimameetmete ja valmisoleku seisukohast üliolulised ning vältida tuleks kliimateaduse politiseerimist. EL on pühendunud esimese ülemaailmse kokkuvõtte tulemustes sõnastatud kokkulepitud eesmärkide saavutamisele. EL edendab eriti selliste ülemaailmsete eesmärkide rakendamist nagu raadamise ja metsade degradeerumise peatamine ja ümberpööramine 2030. aastaks, taastuenergia tootmise võimsuse kolmekordistamine ja energiatõhususe parandamise määra kahekordistamine 2030. aastaks, heiteta ja vähese heitega tehnoloogiate kasutuselevõtu kiirendamine ning järkjärguline fossiilkütustest loobumine energiasüsteemides, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus. EL toetab COP 31 ajaks metsi ja energiasüsteemides fossiilkütustest loobumist käsitlevate usaldusväärsuse ja kaasavate tegevuskavade väljatöötamist. Sellega seoses rõhutab EL puhtale energiale ülemineku tähtsust, sealhulgas seda, et see aitab vähendada kaitsetust energiaturu šokkide ees.
57. **Kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja reostus** ning maismaa, vee ja maailmamerede seisundi halvenemine on omavahel seotud. EL on pühendunud nende käsitlemisele kooskõlas kestliku arengu eesmärkide ja terviseühitsuse põhimõttega. EL toetab ülemaailmset kemikaalide raamistikku ja alustab tööd selle nimel, et vältida viivitusi **plastireostuse lõpetamist käsitleva ning plasti kogu olelusringi hõlmava rahvusvahelise õiguslikult siduva instrumendi** üle peetavate läbirääkimiste lõpuleviimisel. Aasta möödumisel Nice'i ookeanide tegevuskava vastuvõtmisest rõhutab EL, kui oluline on tugevdada rahvusvahelist **ookeanide majandamist**, innustades ratifitseerima ja tõhusalt rakendama ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitud kokkulepet, mis käsitleb riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist.

58. **Veekerkus** ja stabiilne ülemaailmne veeringe on kestliku arengu, inimõiguste teostamise ning rahu ja julgeoleku jaoks üliolulised. EL kinnitab taas, et inimõigus puhtale joogiveele ja sanitaaringimustele on inimväärikuse, tervise, kestliku arengu ja kõigi inimõiguste tagamiseks hädavajalik. EL tagab jätkuvalt, et peamistes mitmepoolsetes protsessides ja asjakohastes lepingutes leiavad vesi, kanalisatsioon ja hügieen piisavat käsitlemist. EL toetab 2023. aasta ÜRO veekonverentsi ambitsioonikaid järelmeetmeid, sealhulgas veemeetmete tegevuskava ning ÜRO vee- ja sanitaaringimuste strateegia rakendamist, ning rõhutab ÜRO veevaldkonna erisaadiku tähtsust edusammude kiirendamisel. EL tervitab ka algatust „Water Forward“ ning töötab selle nimel, et 2026. ja 2028. aastal ning pärast seda toimuks tegevusele suunatud, kaasav ja valdkondadevaheline ÜRO veekonverents. EL kutsub üles tõhustama veemajandust ja regulaarset valitsustevahelist veeteemalist ÜRO protsessi ning innustab rakendama kogu ÜRO süsteemi hõlmavat vee- ja sanitaaringimuste strateegiat ning käsitlema vett algatuses „UN80“ valdkondadevahelise küsimusena ning tugevdama ülemaailmset veealast tegevuskava 2030. aasta järgsel perioodil. EL toetab täiendavate osaliste ühinemist piiriveekogude ja rahvusvaheliste järvede kaitse ja kasutamise konventsiooniga (veekonventsioon).
